(Nro. 200.)

GAZETA LWOWSKA.

W Piątek Nro. 102. 1. Września 1820.

Wiadomości kraiowe.

Z Wiednia dnia 22. Sierpnia. — C. K. Połączona Kancellaryia Nadworna, pozostałe mieysce Kommissarza drugiego Cyrkułowego przez śmierć Jana Plonera, nadała trzeciemu Kommissarzowi Cyrkułu Bukowińskiego Janowi Zclieh, ato z powodu iego zaleconych zdolności i gorliwości w służbie.

Wiadomości zagraniczne.

Ameryka Hiszpańska.

Naynowsze wiadomości odebrane z Chili nie bardzo świetnie maluią stan floty Lorda Cochrane. Naywiększe iego okręty zostały zupełnie niezdatne do żeglugi i był przymuszony banderę swoią Admiralską zatknąć na pokładzie szonera. Peru doznawało ciągłego pokoiu pomimo pogróżek i okazywanych zamiarów Admirała i Jenerała San Martin.

Hiszpaniia.

Względem poruszeń przeciwrewolucyynych nic więcey dotąd nie słychać. Gazeta Francyi, która wiadomości tych naypierwey udzieliła donosi tylko, że Arcybiskup w Santiago i Biskup w Tuy aresztowani na rozkaz Junty konstytucyyney, zaprowadzeni zostali do zamku S. Antonio w Korunnie.

Podług pewnego wyrachowania ma bydź w Hiszpanii 1080 klasztorów Panieńskich zawieraiących w sobie około 20,000 Zakonnic. Wartość dóbr należących do ich klasztorów szacnią naymniey do 3 millionów piastrów niezaymuiąc w to budowy i sprzęty kościelne. Klasztorów męzkich iest 1925 i w nich około 40000 Mnichów. Nie iest przesadzono, kiedy wartość dóbr tychże Zakonników do ośmiu millionów piastrów oceniemy, przyczem kosztowne sprzęty kościelne i malowidła osobno liczyć należy. Ztąd okazuię się, iakie źródła pomocne ma ieszcze w tym względzie Hiszpaniia. Jeżeli dodamy dobra klasztorne będące w osadach, które pozostały przy Hiszpanii iako to w Mexyku i t. d. to będzie przynaymniey 25 do 30 millionów, które Rząd może swoim wierzycielom oddadź w zastawę. Mówią, iż do ułożenia stanu wszystkich klasztorów, mianowani będą właściwi do tego Kommissarze, tymczasem żądać maią pożyczki od nayznacznieyszych klasztorów a z dochodu tego ma bydź niezwłocznie ubrane woysko.

Mowią, iż względem kapitałów i posiadłości, które Xiąże pokoiu ma mieć w Hiszpanii, przedsięwzięte ma bydź ściśle śledztwo. Wielu podaie ieszcze całą wartość iego maiątku na półtora milliona piastrów. (Ogromny maiątek tego polubieńca, szacowany był pierwey do 45 millionów piastrów, rachuiąc do tego kleynoty i dwa serwisy). Podług listów z Marsylii, maią tam szukać dla tego Xięcia wielkiego domu do naięcia, ponieważ Xiąże ten chce opuścić Rzym a nawet Włochy.

Jedna z gazet Francuzkich umieściła następuiącą anekdotę ręcząc za iey rzeczywistość: „Gdy Jenerał Quiroga stanął pierwszy raz przed Królem Hiszpańskim, patrzał na niego Monarcha z pilną uwagą: Widziałem iuż WPana (rzekł Król) lecz nie pamiętam kiedy i gdzie? — Po chwili rzekł daley Monarcha: Teraz sobie przypominam. Przywiozłeś mi WPan wiadomość o śmierci Poliera. Mianowałem w tedy WPana Pułkownikiem, i powiedziałeś mi te słowa: „Możeż teraz W. K. M. bydź spokoynym, kiedy iuż nie ma zdrayców. Jenerał Quiroga tak się zmieszał tem niespodziewanem oświadczeniem, iż wychodząc z pokoiów Królewskich zemdlał.

Wielka Brytaniia i Irlandyia.

Podług wiadomości odebraney z Londynu z d. 6. Sierpnia (umieszczoney w Gazecie Francyi) zeszła z tego świata w wspomnionym dniu Xiężna York; co naynowsze gazety Londyńskie potwierdzaią z tą rożnicą, że śmierć tey Xiężny nastąpiła d. 16. a nie 6 Sierpnia o godzinie 9 rano. (Xiężna York urodzona 7. Maia 1767 zaszlubiona Xięciu York w d. 29. Sierpnia 1791 była naystarszą córką

zmarłego Króla Pruskiego, spłodzona z pierwszego małżeństwa z Xiężniczką Elżbietą Ulriką Krystyną Brunświcko-Wolfenbütelską. Słychać, iż z powodu iey śmierci odłożoną ma bydź sprawa Królowey. Są nawet tacy, którzy wierzą ieszcze w dobrowolne załatwienie tych sporów. a przynaymniey mniemaią, że ta sprawa zostanie zawieszoną lub zupełnie będzie zaniechaną.

Wiadomości prywatne z Anglii donoszą o rozmowie Królowey z Lordem Liverpool, w skutek którey ostateczne układy są bliskie ukończenia; między innemi miała żądać Królowa zamku Hannowerskiego na swoie mieszkanie.

Dnia 2. Sierpnia podał Lord Ossulston Królowey adres od miasta Berwik nad rzeką Tweed. Lud zebrał się iak zwyczaynie, żądał widzenia iey i okrył ią okrzykami radości. Poczem w obecności Ludu przechadzała się Królowa po sali.

Dnia 4. Sierpnia rano były wielkie obróty woyska na placu Haide koło Hounslow w obecności Króla. — Dnia 3. zaięła Królowa dom Brandenburgski. — Otoczona Starszym Gminnym Wood, Drem. Loshingtonem i Lady Hamilton opuściła o godzinie 4 dom na ulicy Portman-Street. Przy rogatce Hammersmithskiey przyięta była przez Urzędników parafii przybranych w białe wstążki; tak przy opuszczeniu przez Królową Portman-Street, iak i przybyciu do Hammersmith dzwoniono we wszystkie dzwony i strzelano z mozdzierzy przy mnóstwie zgromadzonego Ludu. Wieczorem Hammersmith oświecono. — Gazeta Times dodaie, iż gdy Królowa przeieżdżała koło koszar Kensingtonu, żołnierze pozdrowili ią z okrzykami powiewaiąc chustkami.

Dnia 5. nie mowiono o niczym więcey iak tylko o niespodziewanem się spotkaniu Króla i Królowey. Król powracał z obrótów woyska do miasta, Królowa iechała z miasta; powozy ich przeszły blisko ieden drugiego. Zdaie się, że Królowa chciała bydź obecną obrotóm woyska pod Hounslowe, przybyła ona w półgodziny po ukończeniu obrótów, ponieważ naznaczona godzina przypadkiem została odmieniona.

Gazeta Times zawiera obszerny list Lorda John Russel pisany do P. Wilberforce. Lord oświadcza się przeciwko billowi wymierzonemu względem Królowey, przekłada on iako naylepszy środek do zakończenia nieprzyiemnych tych wypadków, aby podadź do Króla prośbę o odroczenie Parlamentu. Tym sposobem upadłoby samo przez się drugie odczytanie bilu a tym samem sprawa przeciwko Królowey odłożonąby została na niepewny czas. Na wniosek Ministrów zezwolił Parlament dla owdowiałey Xiężney Kent 6000 funt. szterl. dla opędzenia wydatków rozłożonych ieszcze przez iey małżonka do d. 5. Kwietnia.

Nieszczęsne miasto Greenock w Szkocyi było znowu mieyscem wypadków krwawych. W Sobotę d. 29. Lipca sześciu żołnierzy z 13. pułku piło w szynkowni, gdzie dwóch z tegoż pułku było na leżach. Przed północą prawie wyszli oni z szynku, spotkawszy maytka na ulicy zaczęli nań wołać „Blaurëckler" Maytkowie obruszyli się na to, wszczął się mocny spor. Jeden z żołnierzy pobiegł do domu po bagnet, lecz gdy chciał do swoich powrócić towarzyszów, wstrzymany został od właściciela szynkówni, w którey pili wódkę. Tamci zaś żołnierze odparci ku swoim kwaterom wołali na towarzysza swego by otworzył bramę; wpuszczono ich a razem i człowieka zbroczonego krwią z którym walczyli; upadł on na podworzu i bez zmysłów długo leżał. Dosyć znaczna kupa ludzi zebrała się przed domem, grożąca wyłamaniem bramy. Żołnierze poszli czemprędzey na wschody nabili broń towarzyszów tamże stoiących i wystrzelili po nad głowy zgromadzonych, przez co udało się im onych rozproszyć. Tymczasem zaczynało świtać. Stróż nocny będący niedaleko na ulicy, słysząc powtórzony wystrzał udał się na to mieysce i wezwał żołnierzy, aby przestali strzelać powiedziawszy im na zapytanie ktoby był; atoli zaledwie wymowił to ow stroż, gdy ieden z żołnierzy zmierzył do niego i przeszywszy mu wystrzałem piersi powalił go na ziemię. Drugi stroż, który swoiego towarzysza chciał szukać potrzelony w krzyże, w półtóry godzini umarł w pobliskiem domie. Kobiety z sąsiedztwa zebrały się i wymogły na żołnierzach, żeby dopóty nie strzelali, pókiby ciała nie sprzątnęły. Młody maytek raniony także wystrzałem, umarł w Niedzielę w szpitalu. Gdy straż nadeszła nie chcieli ieszcze żołnierze usłuchać sierżanta rozkazuiącego im zaniechać strzelania i dopiero koło pierwszey godziny, gdy przybył Officer z drugą strażą i osobą sądową przywrócony został porządek. Sześciu tych żołnierzy i człowieka w ubiorze cywilnym uwięziono i oddano Władzy cywilney. Siedzą oni w więzieniu i oczekuią wyroku.

D. 1. b. m. (iak iuż donieslismy) otworzo-

ny był nowy kanał, zwany Kanał Rejenta, w tem celu zebrała się komissyia kieruiąca budowaniem owego kanału ze swoim Prezydentem Hrabią Macelesfield w Maidenlane, wsiadła na statek Rządowy przybrany bardzo świetnie w bandery, na którym znaydowała się muzyka. Niezliczone mnóstwo innych czołen podobnie z muzyką i mnóstwem ludzi przybyło także. Zgromadzenie to udało się naypierwey do wielkiego dołu przy Islington zbudowanego pod łożyskiem rzeki zwaney New River, od którego idzie kanał na 3/4 mile. Tu grała muzyka posnki Narodowe, których od głos sprawiał wrażenie nie do opisania na podziemnych wodach. Po tem, udało się Zgromadzenie do City Road, gdzie pozdrowiono ich wystrzałami, z tamtąd popłynęli do Limhouse, gdzie Komissyia ta dała kosztowny obiad. Kanał ten łączy wszystkie kanały w Królestwie z Tamizą; iest długi 9 mil, ma 12 szlóz, 37 mostów, aby nietanował ścieszek, i kosztuie 1/2 milliona funt. szterl., które złożyli Akcyonaryiusze.

Sprawa przeciwko obwinionym: Maiorowi Cartwright, Thomas Jonathan Wooler, Georg Edmonds, Charles Maddocks i William Greathead Lewis ukończoną została na 4. b. m. w Sądzie Assissa w Warwiku i wszyscy oskarzeni zostali uznani za winnych. Stary Major Cartwright ieden z głownych Radykalistów odczytał niezmiernie obszerny memoryał, w którym naacza przysięgłych, iż ma lat 71, że pracował 40 lat nad reformą radykalną i w tym celu wydał mnóstwo pism ulotnych, iż ułożył obiaśnienie Prawa natury, które iest nierównie lepsze iak sławny bil (*Bill of Rights*); nowy ten bill przełożyć miał Sir Charles Wolseley w Izbie Niższey, gdyby był obrany reprezentantem z Birminghamu, i udało się mu w Izbie mieć mieysce, głos i. t. d. Wskazani szczególniey Wooler wydawca Czarnego karła czynili różne zarzuty przeciwko formalności osobliwie względem składu Jury (Sędziów) dla czego nastąpi nowe postępowanie. Tym czasem ci wskazani są za rękoymiia wolnymi.

Zdanie sprawy Kommodora Collier będącego na stanowisku Zachodnich brzegow Afryki zalecone przez Izbą Niższą, aby ogłoszone było drukiem, wyszło teraz z prassy. Z tego okazuie się, że handel Murzynami podług dawnego okrucienstwa trwa dotąd; i że Wyrownia Hollenderska Acra wspiera szczególniey tenże handel.

W roku 1818 nawrocili Jezuici w Wielkiey Brytanii więcey iak 4000 Protestantów do wyznania Katolickiego. W roku 1781 było w Anglii i Szkocyi 39,306 Katolików, teraz iest ich 350 do 500,000. W roku 1781 obadwa kraie miały tylko 3 Instytuta Missionarskie, teraz iest 50. Jezuici maią w Stonyhourst koło Prestonu w Hrabstwie Lancaster Kollegium Jezuickie bardzo czynne i w niem około 500 Kleryków.

Sławny Gospodarz P. Coke w Holkamie w Hrabstwie Norfolk nie tylko zboże ale wszystkie łodygi maiące ziarka a nawet trawę zą nim ieszcze doyrzeią każe zbierać, i sposobowi temu przypisuie dobroć swoiey mąki i paszy dla bydła. (W kraiach północnyah sposob ten iest dobry, lecz nie w południowych).

Francyia.

Podług zapewnienia Monitora, Xiężna Berry ma się ciągle dobrze; aby szczęśliwie rozwiązaną została, bywaią od nieiakiego czasu Msze Ś. prawe codziennie po wszystkich kościołach Francyi a to zamowione przez osoby prywatne Korporacyie, gminy i. t. d.

Kościoł stary katedralny Paryzki, naydawnieysza pamiątka Gotyckiego budownictwa nachylaiący się do upadku, wymagał od dawna znaczney poprawy. Dawna kapituła łożyła na to rocznie 40000 franków. Rewolucyia przerwała roboty, które dopiero w roku 1812 na nowo rozpoczęto, ustały one znowu w roku 1814 i 1815 ponieważ woyska obce zaymuiące kray obciążały budżet wydatków. Teraz znowu ma bydź użytych rocznie 50000 franków na poprawę tey budowy. Po zupełnem ukończeniu owych robot, ma znowu bydź odnowionych 28 posągów pierwszych Królów Fran-Francuzkich każdy po 14 słup, które zdobiły galeryie nad trzema głownymi wchodami.

Do nowey mody powstaiącey z starożytności należą wachlarze, których teraz i mężczyzni używaią; i tak podług mody miewaią na teatrach oprócz lorynetek, wachlarze.

Sławny skrzypek Lafont iest teraz w Karlsbadzie, gdzie dał kilka koncertów, na których znaydował się Król Pruski.

W Departamencie Dordognskim takie iest mnóstwo wilków i tak osmielonych, iż nie dawno w gminie Routrant pod czas dnia porwał wilk trzechletnie bawiące się dziecko i uniosł go, a chociaż był mocno goniony dostał się z niem do lasu. Na drugi dzień dopiero znalezli rodzice poszarpane ciało swego dziecięcia. Teraz nakazano ogólne polowanie na te drapieżne zwierzęta.

Włochy.

Jego Świątbliwość Oyciec Święty po długiem badaniu aktów, które mu podała Kommissyia złożona ze czterech Kardynałów, i czterech innych Prałatów i trzech Teologów oświadczył, iż ciało znalezienie pod wielkim ołtarzem katedralnego kościoła w Assi iest ciałem S. Franciszka Serafina i że w tey mierze wyydzie niebawnie Breve Apostolskie.

Mówią, iż Bergami przeieżdzaiąc przez Genewę na d. 17. b. m. chciał wydadź pisma usprawiedliwiaiące i w tem odkryć wiele czynności Ministeryium Angielskiego i iego Ajentów. Gazeta wychodząca w Lugano zawiera iuż w teymierze ważne szczegoły.

Prussy.

Jego Królewska Mość na uczynione zdanie sprawy przez dowodzącego Jenerała względem Stanu milicyi Szlązkiey wyraził swoie zadowolnienie i oraz okazał takowe Rządom Radom kraiowym i Obwodowym prowincyy za gorliwość w utworzeniu milicyy i przystawieniu ludzi, przy czem odznaczyły się obwody: Neumarkt, Wrocław, Oława, Nissa, Glac, Oppole, Libszyca i Kozel.

Tygodnik literacki wydawany przez Brockhausa w Lipsku z censurą Altenburgską, zakazany iest niedawno w Państwach Pruskich.

Dnia 9. b. m. Kanclerz Państwa Xiąże Hardenberg wyiechał z Berlina przez Magdeburg do kąpiel w Pirmoncie.

Królestwo Polskie.

Z Warszawy d. 25. Sierpnia. — Ziechali do Stolicy tuteyszey JJWW. Hrabia Capo d'Istria, Minister Sekretarz Stanu Państwa Rossyyskiego i Jenerał Major w służbie Jego C. K. Mości, Fredro.

Według prywatnych, lecz z pewnego źródła odebranych wiadomości, stanął N. Cesarz Rossyiski d. 25. Sierpnia na granicy Polski; tegoż dnia nocował w Lublinie, tamże naraiutrz iadł obiad, nocował potem w Puławach u JO. Xięcia Czartoryskiego a d. 27go przybył do Warszawy.

Rossyia.

W orszaku Nayiaśnieyszego Cesarza, który d. 21. Lipca b. r. udał się do południowych Prowincyy Państwa znayduią się: Jenerał Adjutant Xiąże Wołkoński, Uwarów, Hrabia Ożarowski, Wasylczyków i Xiąże Mężyków tudzież Jenerał Major Kleinmichel pełniący obowiązki Szefa Sztabu jeneralnego woysk poosadzanych. Chociaż głownym przedmiotem podróży iest obeyrzenie osad woyskowych, to przecież Hrabia Arakczeiów będący twórcą całego systematu osadniczego nie znayduie się w orszaku Cesarza. Ma on się dopiero ziechać z Cesarzem w Mohilowie, i ztąd razem z nim udadź się do Warszawy.

Gazeta Petersburgska z. d. 6. Lipca podaie nam ważny wykaz żeglugi i handlu tego obszernego Państwa w przeciągu iednego miesiąca. Podług tego wykazu wyprawiony iedynie z kanału Ladogi od d. 21. Maia do d. 15. Czerwca na Newie do Petersburga: barków 963, połbarków 92, okrętów małych 88, batów i czółen 46., razem 1610, a od czasu otworzenia się żeglugi na wewnętrznych rzekach 3309 okrętów. Okręty owe wyprawione oprocz ładunków Korony, mimo drzewa, siana, kamieni i innych materyiałów budowniczych dla Stolicy wzięły prywatnego ładunku na sprzedaż: mąki żytney worów 16,725, mąki piękney hreczanney 6065 worków, pszeniczney i inney rożney mąki 547 worków, 671 kułów i 1139 małych kułow; żyta czetwertni 7522, pszenicy 5587, owsa 50,849, grochu 29, ięczmienia 355, siemienia lannego 15,605, kaszy 4262, słodu 2979; oleiu konopnego pudów 391,944, siemienia konopnego 1,395,680, werety konopney 2250, — przędzy konopney 18,135, lin konopnych 350, płótna 12,009, skór iuchtowych 722, włosienia końskiego 650, szczeciny swińskiey 1700, łoiu 1,449,194, świc łoiowych 920, potażu 745, żelaza 41,021. Podług owego wykazu było ieszcze w drodze na kanale Ladogskim po d. 15. Czerwca z różnymi ładunkami: barków 550, półbarków 58, małych okrętów i czołen 133, razem 742 okrętów, 706 tratew z belkami i 60 tratew z drzewem. Z portu Kronsztadckiego wyszło w tym samym czasie na morze 129 okrętów kupieckich z płodami Rossyyskiemi; do Lipawy zawinęło od d. 1. do 19. Czerwca 13 kupieckich okrętów; z Astrachanu wyprawiono w Maiu różne towary w wartości 22,768 rubli 50 kopiiek; do Saljan w Persyi popłynęło 4 okręty kupieckie z potrzebami okrętowymi, na komorę Trogytycką przybyła z Buchareі karawanna maiąca 482 wielbłądów z bawełną i. t. d. przy tey było 15 kupców Bucharskich.

Redakcyia F. Krattera. — Drukiem J. Pillera.